

השוואה

**נקטעים נבאים זקוחים אתוך חוברת 'עשוואע' – אהנית זעמאקע באיומנות געשוואע
ווישוואע בעהנת געקרא ובעהעע, בעוצאא אכון בענקו וויס זטינעו עחטיבע ואשרז עחינק
אחוז עארכע יחידע זעערכע זאגידע, אעגזרת ניסוי, עקראר 1999.**

<http://brancoweiss.org.il/blog/article/%D7%94%D7%94%D7%A9%D7%95%D7%95%D7%90%D7%94-%D7%9E%D7%91%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%9C%D7%94%D7%A2%D7%9E%D7%A7%D7%94-%D7%91%D7%9E%D7%99%D7%95%D7%9E%D7%A0%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%94%D7%A9%D7%95%D7%95%D7%90/>

'השוואה' – תהליך חשיבה מאורגן ומכוון

מפת חשיבה אפקטית גישוואה או בקיצור 'מפת גישוואה' :

שאלה א': מהם פריטי ההשוואה? בין מה למה משווים?

שאלה ב': מהי מטרת ההשוואה?

שאלה ג': מהם התבחינים (קריטריונים) להשוואה?

שאלה ד': מה הדומה בין שני המושגים?

שאלה ה': מה השונה שבין שני המושגים?

שאלה ו': מהן המסקנות? מה למדנו מן התהליך?

גסדי שבו נציב לעצמנו את השאלות ישתנה בין גישוואה זגישוואה זאור מטרת גישוואה וגקשינה מעבר זכך אנו יכולים לחנך את ניסוח גישאלות, אפקט גישאלות זשאלות זשנה או זגוסיף שאלות – גכזאפי גכזוק.

שלב א': ליהוי פריטי ההשוואה

כאן נתייחס לשאלה הראשונה:

מה פריטי השוואה? בין מה זמנ משיויס?

שלב זה הוא בסיסי למדי. נדרש בו לזהות את הפריטים שביניהם אנו מעוניינים להשוות.

בדרך כלל זהו דבר קל, אל לעתים מתעורר הצורך לחדד: בין מה למה בדיוק אנו רוצים להשוות? לעתים קרובות התשובה לכך כרוכה בשלב הבא – הגדרה מדויקת של מטרת ההשוואה... למשל, המורה מבקש לערוך השוואה בין נסיעה במכונית לנסיעה באוטובוס. התלמיד, לעומת זאת, עורך השוואה בין גוף המכונית לגוף האוטובוס...

לעתים נוח בתחילה להגדיר את המושגים באופן כללי, ובהמשך לשוב ולבחון את הצורך בחידוד ההגדרה.

שלב ה': הלצרת מטרת ההשוואה

בהצבת מטרת ההשוואה רצוי להתייחס לשאלות הבאות:

- **לשם מה אני משווים? מה אני מעוניינים לדעת מתוך ההשוואה?**
- **מהו מוקד ההשוואה? נחטטנו או נבחנו?**
- **האם אני מעוניינים לזמוז יותר על אחז גאושוויס, כאשר גשני בא לתרום לנבנו, או שאני מעוניינים לנבין באופן מעמיק את שנינו?**

שתי המטרות המרכזיות שלשמן משווים דברים הן בחירה (החלטה) בין שני המושווים והבנה מעמיקה יותר של המושווים. למשל, אנו עשויים להשוות בין שתי יצירות אמנות, על מנת להחליט איזו מהן ברצוננו לרכוש, או להשוות ביניהן על מנת להבין באופן מעמיק את סגנון הביטוי של האמן. ומשטח אחר: אנו עשויים להשוות את שתי התכניות הללו על מנת להבין טוב יותר את הפרמטרים הקובעים את אופייה של תכנית לימודים כלשהי.

ניתן להבחין בין מצבי השוואה שונים ולהגדיר מטרות שונות להשוואה

על סמך היכרות שיש לנו עם כל אחד מן המושגים:

1. מושג אי אוכלי פריט מושג ב' אינו אוכל.

כאן מטרת השוואה תתאקד בהכרה ובהבנה של מושג ב'.

2. מושגים א' ו-ב' אוכלים באותה איזה.

כאן מטרה תהיה העמקת ההבנה של שני המושגים לעתים קרובות נכאזגסיק גס על הקבוצה

של שני המושגים מתייחסים אליה.

3. מושגים א' ו-ב' אינם אוכלים כלל.

כאן מטרת השוואה תהיה היכרות עם שני המושגים.

שלב ז': העלאת קריטריונים

הקריטריונים קשורים קשר הדוק למטרת ההשוואה. אם מטרת ההשוואה בין שני תקליטורים איננה בחירה ביניהם, אלא למידה על ההתפתחות המוסיקלית של להקה מסוימת, אזי כדאי לחפש קריטריונים אחרים, למשל: נושאי השירים; מורכבות הלחנים; מורכבות הטקסטים; ההרכב המדויק של הלהקה; מי הלחין כל שיר ושיר; מיה הפיק את התקליטור וכו'. לקריטריון של מחיר התקליטור אין שום משמעות בהשוואה זו.

קריטריונים אפשר להעלות לפני מציאת הדומה והשונה, כמו גם תוך כדי או אחרי מציאת הדומה והשונה.

לפעמים אין מסתפקים בשלב אחד מוגדר שבו מעלים קריטריונים, אלא מזהים כמה קריטריונים; חושפים באמצעותם מספר נקודות דמיון ושוני; מגלים עוד כמה קריטריונים; מרחיבים את החיפוש אחר נקודות דמיון ושוני; וחוזר חלילה.

שאלה 3, ה': מצאת נקודות ציון ושני

קיימים שני מצבים אפשריים:

1. שני המושגים דומים מאוד.

2. שני המושגים שונים מאוד זה מזה.

3. מצב מורכב: קיימות נקודות דמיון ושני רבות בין המושגים.

חשוב לציין כי האבחנות הללו אינן מוחלטות. אנו עשויים לתפוס שני מושגים כדומים מאוד ממבט ראשון, ולגלות בהמשך שהם שונים למדי או להפך. כמו-כן, אנשים שונים עשויים לתפוס את שני המושגים באופנים שונים: לאחד נדמה שם דומים מאוד ולאחר נדמה שההבדלים ניכרים.

3א §1

מושווה א' --- מושווה ב'

הקרבה הפיזית שבין שני המושווים על הציר מסמלת מצב של 'דומה מאוד', והדגש יושם על חיפוש ההבדלים שבין השניים: לדוגמה: שני סוגי יין, שני בנקים, שני סגנונות של קפיצה למרחק וכו'.

3א §2

מושווה א' _____ מושווה ב'

הקרבה לקצוות מסמלת מצב שבו שני המושווים שונים מאוד, והדגש יושם על מציאת נקודות דמיון. למשל, המשותף לשלושה שוטרים רצים ולהליכה לבית הספר: בשניהם יש תנועה, אנשים מגיעים ממקום אחד למקום אחר.

3א §3

מושווה א' _____ מושווה ב'

המצב השלישי, כבר ממבט ראשון קיימים דמיון ושוני ניכרים בין המושווים. לדוגמה: מלחמת ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים; דוד המלך ושלמה המלך; הרי הגליל והדרי ירושלים; שיעור בביוגיה ושיעור בכימיה ועוד.

שלב ו': הסקת מסקנות

נשארות נבאות יכולות זסייע זנו כגיבול וסקננו:

- מה למדנו מן ההשוואה שערכנו?
- אילו דברים חדשים עלו?
- כיצד תרמה ההשוואה להבנת המושגים?
- אם ההשוואה נערכת לצורך בחירה בין המושגים, נשאל את עצמנו – מהן הנקודות המשמעותיות ביותר ביותר לצורך קבלת החלטה?....

ניסוח המסקנה או המסקנות מן ההשוואה יכול להתבצע במשפט או שניים.

שפת ההשוואה כאמצעי לכיחוי השוואות הטקסטים

חיזוק זמיון

דומה

מכונית המרוץ הזו דומה לטיל.

בדומה ל

בדומה לשמש, גם צג המחשב פולט קרינה שיכולה להזיק.

כמו

העננים שבשמיים הם כמו שמיכה לאדמה.

השוטר הזה ישר כמו סרגל.

כ' הדמיון (בשונה מכ' לציון כמות משוערת, 'כאלף תלמידים')

לפני הדיאטה היה האיש שמן כדוב.

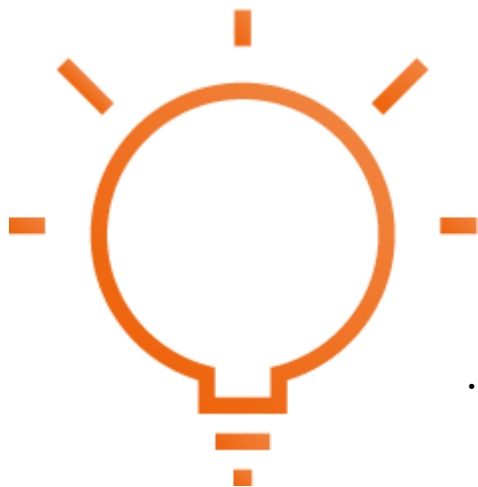
החלוץ המרכזי מהיר כברק.

כשם ש... כך גם

כשם שחלקי החילוף צריכים להתאים לרכב, כך גם איברים הנתרמים להשתלה חייבים להיות מהסוג

המתאים לגוף החולה.

שינה

העיר ירושלים שונה מעיר הולדתי מבחינות רבות

לעומת

כיום המנהל מגלה קשב רב יותר לצוות לעומת מידת הקשב שלו בשנה שעברה.

בניגוד ל

בניגוד להוראות השימוש הילד השתמש בצבע במקום לא מאוורר והתעלף.

הבדל (בין)

ההבדל שבין שתי העוגות הוא שבראשונה יש חמאה ובשנייה יש מרגרינה.

אך

השיעור הראשון עבר בשלום, אך בשער השיעורים לא הבנתי אף מילה.

בהשוואה ל

סוכרייה על מקל בהשוואה לשוקולד נוחה יותר לאכילה בנסיעה

כתיבת פסקת השוואה

קיימים שני ארכיבוס יסודיים בפסקת השוואה:

1. פתיחה: הצגת הפריטים המשווים וייחוסם לקבוצה מסוימת (הכללה)

2. גוף הפסקה: הצגת הדומה והשונה

3. סיכום: החלטה או הכרעה בין שני המשווים או הסקת מסקנות מתוך ההשוואה

1. פתיחה

בפתיחת הפסקה מומלץ לפרוש לפני הקורא את מטרת הכתיבה (אפשר לקרוא לכך 'הבהרת כוונות')

ראוי שבפתיחת הפסקה יופיעו:

1. שני הנושאים להשוואה שינוסחו במשפט מכליל.

2. מטרת ההשוואה: לשם מה משווים?

כתיבת פסקת השוואה דורשת מיקוד ויכולת תמצות בניגוד לכתיבת חיבור השוואתי שבו ניתן להרחיב ולפרט. זו הסיבה לכך שרצוי למקד את הקורא בפתיחה במטרת ההשוואה ובפריטים המשווים ולמקם אותם בהקשר המתאים (משפט מכליל). ניתן גם לציין את הקריטריונים העיקריים שבהם ייעשה שימוש בהמשך.

לדוגמה:

למרות הקרבה המשפחתית בינינו, אני שונה מאחי בכמה דברים בולטים: במראה, בדיבור ובלבוש.

המושווים: אני ואחי

היבט מכליל: קרבת משפחה

מטרה (סמויה): אני עומד לספר לכם על עצמי ועל אחי.

קריטריונים עיקריים: מראה, דיבור, לבוש

2. גוף הפסקה:

גוף הפסקה יכול כלל שלושה עד ארבעה משפטים. המטרה כאן היא לבחור מתוך ההשוואה המפורטת שבוצעה את הקריטריונים שבהם מעוניינים להתמקד בפסקה ולהחליט באיזה מבנה יוצג המידע...

חשוב להשתמש באמצעי קישור מתאימים (מילים משפת ההשוואה) על מנת לסייע לקורא להיעזר במבנה שבו משתמשים....

במהלך כתיבת גוף הפסקה על התלמיד לשמור על לכידות: על כל משפט להתייחס לנושא ההשוואה. החיבור שבין משפט למשפט יעשה באמצעות שימוש במילות קישור הלקוחות משפת ההשוואה.

סיכום – הסקת מסקנות

משפט הסיכום של פסקת ההשוואה אמור לקשור יחד את שני המושגים או לבחור ביניהם באמצעות ממצאי ההשוואה.

כאן התלמיד נדרש לפרט את המסקנה העיקרית העולה מתוך ההשוואה. אם מטרת ההשוואה הייתה לבחור או להחליט בין שני דברים, אז על התלמיד לרשום כאן את ההחלטה ולנמק אותה. אם מטרת ההשוואה הייתה העמקת ההבנה, אז על התלמיד לרשום את הממצאים העיקריים שהעלה מתוך ההשוואה כתובנות או מסקנות.

